

Актуальність навчання батьків дітей раннього віку з розладами спектру аутизму

Іващенко О. В.

магістрантка ННІ психології,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: IvashchenkoOV@krok.edu.ua

Сингаївська І. В.

кандидат психологічних наук, професор, директор ННІ психології,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: irinas@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0001-6802-0081

Для українського суспільства стає проблемою швидке зростання розповсюдженості розладів спектру аутизму (далі РСА) серед населення. Не зважаючи на масштабне залучення наукової спільноти до вивчення аутизму, на сьогоднішній день невідомі чинники, які впливають на його виникнення, отже неможливо попередити його стрімко зростаючу розповсюдженість. Але сучасна наука, яка ґрунтується на засадах доказовості та гуманності, має вагомі методи для поліпшення якості життя дитини з РСА та її сім'ї.

Раннє дитинство-це час, коли мозок дитини найбільш пластичний і сприятливий для навчання. Знаючи про це та про вплив досвіду на формування функцій і структуру мозку, можна очікувати, що результатом втручання буде не тільки зміна поведінки але реорганізація мозкових структур дитини. Те, чим дитина займається протягом дня, не є нейтральним стимулом-будь-яка задача в тій чи іншій мірі формує “соціальний і комунікативний” або “предметно-орієнтований” мозок. Тому дуже важливо починати втручання в ранньому віці дитини, для того щоб формувати у дитини комунікативні, соціальні навички, поки її здатність до навчання максимальна [1].

На думку І. Риндер, є такі переваги розпочатого втручання в ранньому віці:

- максимально широко охопити дітей з проблемами в розвитку на ранніх етапах онтогенезу;
- долати розрив між моментом визначення первинного порушення в розвитку дитини і початком надання комплексної медико-психолого-педагогічної допомоги, а також консультативної допомоги батькам;
- попереджати виникнення вторинних за своєю природою порушень в розвитку дітей, забезпечити максимальну реалізацію реабілітаційного потенціалу і, тим самим, максимально можливе зниження рівня ризику соціальної недостатності дитини;
- максимально розкрити реабілітаційний потенціал сім'ї в наданні допомоги і підтримки дитині;
- для значної частини дітей з обмеженими можливостями здоров'я –можливість досягти того рівня розвитку, який недосяжний при більш пізньому початку корекційного впливу [2].

Для забезпечення інтенсивного раннього втручання, важливо навчати методам психологічної корекції батьків, опікунів дітей з РСА, щоб усі діти мали доступ до терапії, незалежно від місця проживання, фінансового стану сім'ї тощо.

Програми навчання батьків є економічно доцільними та науково обґрунтованими методами допомоги дітям з РСА. Цілий ряд досліджень продемонстрував, що батьки можуть навчитися використовувати методики психологічної корекції з високим

ступенем достовірності, їхні діти значно покращують комунікаційні і соціальні навички, відбувається зниження деструктивної поведінки, покращуються навички самообслуговування тощо [3]. Ці переваги визнаються і самими батьками. Вміння родини взаємодіяти належним чином з дитиною, що має аутизм, також покращує якість життя сім'ї за рахунок підвищення батьківської ефективності і зниження батьківського стресу [4].

Найефективнішими програмами батьківського навчання є батьківські коучинги. У цій моделі, що орієнтується на дитину, як на частину родини, фахівець зосереджується на підтримці ключових дорослих. Інтервенціоніст відходить від ролі авторитетної особи, яка має всі відповіді, і переходить до ролі партнера [5].

Висновок. Якщо правильно організувати систему допомоги батькам, то це дозволить значно зменшити рівень інвалідизації серед людей з РСА, покращити їх адаптивність до соціуму і якість життя.

Дослідження батьківських практик для дітей з аутизмом допоможуть побудувати науково-обґрунтовану освітню систему сприяння підвищенню компетентності батьків дітей з РСА, вивести такі програми на рівень муніципальних та розвивати їх впровадження в загальні протоколи втручання, догляду та допомоги при аутизмі.

Список використаних джерел

1. Dawson G. «Early behavioral intervention, brain plasticity, and the prevention of autism spectrum disorder.» *Development and psychopathology*. 2008. P.775–803.
2. Сухіна І., Рундер І., Скрипник Т. *Психологічна модель раннього втручання для дітей з аутизмом: посібник*. Нац. акад. пед. наук України, Ін-т спец. педагогіки НАПН України. Київ ; Чернівці : Букрек, 2017. 191 с.
3. Cheng, W.M., Smith, T.B., Butler, M. et al. *Effects of Parent-Implemented Interventions on Outcomes of Children with Autism: A Meta-Analysis*. *J Autism Dev Disord*. 2022. P. 1–17.
4. Eikeseth S. L., Klintwalla, D. Haywardb, C. Galeb. *Stress in parents of children with autism participating in early and intensive behavioral intervention*. *European Journal of Behavior Analysis*. 2015. P.112–120.
5. Vismara, Laurie A., and Sally J. Rogers. *Coaching parents of young children with autism*. *Handbook of parent-implemented interventions for very young children with autism*. Springer, Cham, 2018. P. 191–208.